

dati na to, da se skromno odmerjeni čas dobro porabi. Velike važnosti je ponavljanje tega, kar je otrokom že znano. Treba je tudi pomisliti, da nimajo učenci dostikrat nikakih ali le malo učnih pripomočkov pri roki. Da tedaj ne bode hiral zemljepisni pouk, treba vednega ponavljanja in sicer mora učitelj pri ponavljanji paziti, da še podaje vmes kaj

novega in izpremeni tudi način ponavljanja, ker s tem se pri ponavljanji ohrani zanimanje za predmet v otrocih. Gledati mora na to, da vedno ponavljanje ne postane dolgočasno. Da se pa to doseže, treba učitelju temeljitega znanja in spretnosti pri zemljepisnem pouku. — (*Dalje prih.*)

Prof. Fr. Orožen — Ljubljana.

Osnova novih pravil vdovskega društva in učiteljstvo na Kranjskem.

Že tretji pot se pravila vdovskega društva prenavljajo v dosego obilnejšega števila udov. Bode li nova osnova srečnejša? Oglejmo si stvar!

Ako služi učitelj 10 v pokojnino vštvenih let, ima kakor znano on in njegova obitelj pravico do redne pokojnine, oziroma vzgojnine. Posledica temu zakonu je, da taki učitelji nimajo pravega veselja samo ob sebi k društvu pristopati, dasi jim isto po dveletni preizkušnji obeta v slučaju smrti, njihove vdove in sirote zdatno podpirati. Bodo li po novi osnovi taki učitelji rajši pristopali društvu? Obljubuje se jim manj, kakor po starih pravilih, zahteva pa ravno toliko. Odgovor ni težak.

Kaj pa porečemo mi mlajši, ki še nimamo 10 v pokojnino vštvenih let k tej novi osnovi pravil? Govoril sem o tem že z mnogimi gg. tovariši-neudi društva. Vseh sodba je bila jednoglasna: s to osnovo ni nič, mi po teh pravilih nikakor ne moremo pristopiti. Pristopili tedaj ne bodo niti stari niti mladi; za Boga svetega, društvo se vendar ne misli s kitajskim zidom obdati! Do sedaj je vendar še kateri tacih pristopij k društvu in imel prijetno zavest, da ne bo njegova družina, ako on umrje pred spolnjeno dobo 10 definitivnih let, popolnoma brez pomoči. Kdaj pa potrebujejo vdove učiteljske najnujnejše pomoči, če ne tedaj, ako od dežele ne dobivajo redne pokojnine, kar se hvala Bogu ne zgodi dostikrat, pa

se vendar zgodi? Tedaj naj pa vdovsko društvo res pomaga, kakor je bilo v starih pravilih ne pa, kakor se namerava prenavljati. Kaj je takej revici pomagano z letnimi 20 gld.? Društvo si je v osnovi novih pravil izvolilo načelo: Kolikor dalj časa je ud pri društvu, toliko večjo pokojnino dobi vdova. To stališče je pa popolnoma napačno. Podpora bodi vedno jednaka in naj se odmeri v znesku 120 gld. na leto brez ozira na število sirot. Pravično je pa, da tirja društvo od mlajših večjo letnino, kakor od starejših udov. Za načelo naj velja: Letnina se manjša po številu let, kar je kdo pri društvu. Ista naj znaša prvih pet let po 12 gld. na leto, drugih pet let po 10 gld. na leto in tako dalje vsakih pet let za 2 gld. manj. Od 30. leta dalje naj pa udje plačujejo po goldinarji na leto. Starostni goldinarji naj se odpravijo, dveletna preizkušnja pridrži in čez 40 let starih društvo ne vzprejema drugače, kakor da plačajo tolikokrat po 12 gld., kolikor so čez 40 let stari.

Ta načrt je pravičen in dober na vse strani. Odpravljena bi bila tožba starejših udov, da plačujejo za mladi rod, odpravljena bojazen mlajših, da bi vdove dobile premalo pokojnino. Društvo bi pa tudi, kakor sem preračunal, ne imelo v primeri s sedaj veljavnimi doneski nikake izgube.

„Miza je bila pogrnjena, povabljenih gostov pa le ni bilo“ tako nekako je bilo v zadnjem „Uč. Tov.“ čitati. Brez zamere, ako

vprašam: Kaj menite, da bo sedaj, ko so porecije manjše postale a cene iste ostale, več gostov prišlo? Mislim, da ne. Gosti so res bili povabljeni, pa trebalo bi jih še večkrat vabiti, kar se pa ni zgodilo, kolikor vem. Le enkrat na leto je bilo čitati v novinah o vdovskem društvu in to o priliki občnega zbora, prej in poslej pa ne. Smelo trdim, da je še mnogo učiteljev, katerim do zadnjega časa ni bilo vse jasno. Tu tiči glavni uzrok, ki otežuje, da ne rečem, ki naravnost ovira društveno razprostriranje. Vsako jednako društvo ima svoje poverjenike, agente i. t. d., ki liki gibalom osrednjemu organu preskrbujejo nov naraščaj. Organizirajte društvo, naprosite v vsakem šolskem okraji za stvar vnete gospode tovariše, ki ne bodo samo imena poverjenik nosili, marveč tudi za društvo z uspehom delovali.

Kar je v osnovi novih pravil o prevžitni povedanega, naj se z mirno vestjo izbriše. Namesto tega naj se pa osnuje poseben oddelek za pomoč v bolezni. Na prosto voljo je potem vsakemu, ali vplačuje samo za pomoč v slučaju bolezni, ali za samo pokojnino, ali pa za oboje. Vsak stan ima taka društva, ki pomagajo svojim udom z določenim dnevnim zneskom v dalj časa trajajoči bolezni, le učitelji tega nimamo. Kako potrebno bi to bilo! Učitelju odpade večinoma v slučaju bolezni kje kak postransk zaslužek, ki mu je neobhodno potreben, da pošteno živi, ne glede pri tem še na okolnost, da bolezen mnogo denarja sné. Tega bi se pri zmernem letnem donesku

kakih 3—4 gld. lahko vse učiteljstvo udeležilo in slavni odbor vdovskega društva bi z vpeljavo tega v obilnejši meri zadostoval blagemu namenu društva: pomagati učiteljstvu.

Toliko v preudarek! Ne umišljam si, da sem v vsem jedino pravo pogodil in z veseljem pričakujem daljnih razprav, da se mnenja utrdé v dobrih pravilih, katera bi društvu in udom bila v prosopeh in korist.

Štef. Primožič — Postojina.*)

*) Ako učitelji ne marajo vplačati po 4, oziroma po 6 gld. na leto, bodo mar v prihodnje raje po 12 gld. vplačevali? Znabiti! V formalnem oziru Vam je ta pot odprta: Dobite 10 „udov“, sestavite osnovo, in predložite jo pravi čas odboru; predlog se bode potem dal tiskati, ako bode še čas, udom razposlal in postavil na dnevni red prihodnjemu občenemu zboru. Udje naj potem sami razsojajo, sicer ne pridemo do sklepa po § 25. dr. pravil. Nam je prav vstreženo, da stvar pride v razgovor, saj nimamo drugega namena, nego učiteljem koristiti, kdor pa sebi dobro noče, ne moremo ga siliti. Pristopite, pa skrbite, da tudi drugi pristopijo, potem pa stavite nasvete, da se drugi Vaš nasvet zastran pomoči v bolezni uresniči; pri sedanjem malem številu pa ne vemo, kako bi bilo to mogoče. Že ustanovitelj društvu šolski nadzornik korar J. Savašnik je tožil: naš svet noče sebi dobro; imel je v vsaki dekaniji svojega poverjenika, ki je bil ob jednem krajni šolski nadzornik; tudi moralno je silil prilično učitelje k pristopu. Pozneje smo prenaradili pravila, udje so po malem pristopali in premoženje se je množilo, ker ni bilo mnogo stroškov. — No, bobnali smo dovolj, kdor si je pa ušesa mašil, slišati ni mogel. Lansko leto smo udarili na veliki boben, toda paziti hočemo, da se nam boben ne razbije. Tudi z Goriskega smo o tej stvari dobili dopis. Priobčili bi ga, a od g. dopisnika stavljeni nasveti se po naših pravilih ne morejo izvesti; nasvetovana prenaradba pravil pa nima najmanjšega upanja, da bi je kdaj vlada potrdila. — Prosimo, naj se oglašijo še drugi! Mlajšim učiteljem pa toplo priporočamo, da pristopijo takoj k društvu, preden se bode obravnavala prenaradba pravil. Ako pred pristopijo, uživajo vse stare pravice.

Ured.

Slovenski del učnih načrtov na Primorskem.

Nedavno je prišla na svetlo knjiga, ki je silne važnosti za vse učiteljstvo ljudskih šol na Primorskem. Naslov jej je: „Lehrpläne für die Volksschulen des Küstenlandes in deutscher, italienischer, slovenischer und kroatischer Sprache“ (8°, 286 strani, v plat. vez. 70 kr. Wien, k. k. Schulbücherverlag,

1889). O nje vsebini omenjam samó na kratko, da nudi učitelju popolne učne načrte za vsakovrstne ljudske šole in za drugi jezik v njih, pa tudi za ljudske šole razdeljene v dve skupini, ako jih pohajajo učenci dveh narodnostij, in še za nadaljevalne kmetijske šole. V njej najde učitelj vse, kar mu treba,